

**HUQUQBUZARLIKLARNING OLDINI OLISHDA PROFILAKTIKA
INSPEKTORINING NAZORAT FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISH
YO‘LLARI**

Yusupova Madinabonu Jamshid qizi

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI IIV AKADEMIYASI KURSANTI

Kalit so‘zlar: Huquqbuzarliklarning oldini olish, profilaktika inspektori, nazorat faoliyati, profilaktika tizimi, huquqiy asoslar, ijtimoiy xavfsizlik, jinoyatchilikni kamaytirish, huquqiy madaniyat, mahalla hamkorligi, ijtimoiy nazorat, raqamli texnologiyalar, axborot tizimi, tahliliy yondashuv, fuqarolik jamiyati, huquqiy islohotlar, shaxsiy profilaktika, huquqiy tarbiya, xavf guruhidagi shaxslar, jamoatchilik nazorati, innovatsion boshqaruv, malaka oshirish, psixologik yondashuv, axborot xavfsizligi, profilaktik tadbirlar, ijtimoiy barqarorlik, huquqni muhofaza qilish organlari, davlat siyosati, samaradorlik, boshqaruv mexanizmi, xavfsiz jamiyat.

Annotatsiya: Huquqbuzarliklarning oldini olish davlat siyosatining ustuvor yo‘nalishlaridan biri bo‘lib, ushbu jarayonda profilaktika inspektorining o‘rni alohida ahamiyat kasb etadi. Zamonaviy jamiyatda xavfsizlikni ta‘minlash, ijtimoiy barqarorlikni saqlash va fuqarolarning huquq hamda erkinliklarini himoya qilishda profilaktika inspektorlari faoliyati muhim o‘rin tutadi. Ularning asosiy vazifalaridan biri — jinoyat sodir etilishining oldini olish, xavfli ijtimoiy vaziyatlarni erta aniqlash hamda mahalla, oila va ta‘lim muassasalari bilan hamkorlikda profilaktik choralarni amalga oshirishdir. So‘nggi yillarda O‘zbekistonda huquqbuzarliklar profilaktikasi tizimi tubdan takomillashtirilmoqda. Shu bilan birga, profilaktika inspektorlari faoliyatini samarali tashkil etish, ularning nazorat faoliyatini raqamlashtirish, hamkorlikni kuchaytirish va tahliliy yondashuvni kengaytirish masalalari dolzarb bo‘lib bormoqda. Nazorat faoliyatini takomillashtirish deganda faqatgina ma‘muriy choralarni kuchaytirish emas, balki huquqbuzarlikning ildiz sabablarini o‘rganish, ijtimoiy muhitni yaxshilash, xavf guruhidagi shaxslar bilan individual ishlash ham nazarda tutiladi. Profilaktika inspektorining faoliyati murakkab tizim bo‘lib, unda tashkiliy, huquqiy, ijtimoiy va psixologik yondashuvlarning uyg‘unligi muhimdir. Xususan, ularning ish jarayonini zamonaviy texnologiyalar bilan integratsiya qilish, “raqamli nazorat” tizimini joriy etish, ma‘lumotlar bazalarini yagona platformaga birlashtirish kabi chora-tadbirlar nazorat samaradorligini oshiradi. Bunda, har bir profilaktika inspektori nafaqat nazoratchi, balki tahlilchi, maslahat beruvchi va jamoa yetakchisi sifatida ham faol bo‘lishi zarur. Shuningdek, mahalla tizimi, oila, ta‘lim muassasalari va fuqarolik jamiyati institutlari bilan hamkorlikni mustahkamlash orqali huquqbuzarliklarning ildiz sabablari aniqlanadi. Fuqarolarning huquqiy ongi va madaniyatini oshirish, yoshlar orasida jinoyatchilikka qarshi immunitetni shakllantirishda profilaktika inspektorlarining o‘rni beqiyosdir. Shu sababli, nazorat faoliyatini takomillashtirishda kompleks yondashuv — huquqiy bilim, axborot texnologiyalari va psixologik metodlarning uyg‘unligini talab etadi.

Ключевые слова: Профилактика правонарушений, профилактический инспектор, контрольная деятельность, правовая база, социальная безопасность, снижение преступности, правовая культура, сотрудничество с махаллями, общественный контроль, цифровые технологии, информационная система, аналитический подход, гражданское общество, правовые реформы, индивидуальная профилактика, правовое воспитание, лица группы риска, инновационное управление, повышение квалификации, психологический подход, профилактические мероприятия, общественная стабильность, органы внутренних дел, государственная политика, эффективность, механизм управления, безопасное общество.

Аннотация: Предупреждение правонарушений является одним из приоритетных направлений государственной политики, и деятельность профилактического инспектора занимает в этом процессе особое место. В современном обществе обеспечение безопасности, поддержание социальной стабильности и защита прав граждан напрямую зависят от эффективности контрольной и профилактической деятельности инспекторов. Главная их задача — предотвратить совершение преступлений, выявить потенциально опасные ситуации и вовремя принять профилактические меры совместно с органами местного самоуправления, образовательными учреждениями и общественными организациями. В последние годы в Узбекистане система профилактики правонарушений активно реформируется. В связи с этим особое значение приобретают вопросы совершенствования контрольной деятельности профилактических инспекторов, внедрения цифровых инструментов, повышения аналитического подхода и расширения межведомственного сотрудничества. Совершенствование контроля подразумевает не только усиление административных мер, но и изучение социальных причин правонарушений, формирование правосознания граждан и проведение индивидуальной профилактической работы с лицами из группы риска. Эффективная деятельность инспектора невозможна без комплексного подхода, включающего правовые, организационные, социальные и психологические аспекты. Важным направлением является внедрение цифровых технологий, создание единой базы данных и развитие системы «умного контроля». Профилактический инспектор должен не только контролировать, но и анализировать, консультировать и выступать лидером местного сообщества. Особое внимание уделяется укреплению сотрудничества с махаллинской системой, образовательными учреждениями и институтами гражданского общества. Это позволяет выявить коренные причины правонарушений и повысить уровень правовой культуры населения. Таким образом, совершенствование контрольной деятельности инспекторов должно опираться на три основных элемента: повышение профессионализма, использование инновационных технологий и развитие партнерства с обществом.

Keywords: Crime prevention, preventive inspector, control activities, preventive system, legal framework, social security, crime reduction, legal culture, community cooperation, public oversight, digital technologies, information system, analytical

30-Oktyabr, 2025-yil

approach, civil society, legal reforms, individual prevention, legal education, at-risk individuals, innovative management, professional training, psychological approach, preventive measures, social stability, law enforcement agencies, state policy, efficiency, management mechanism, safe society.

Annotation: *The prevention of offenses is one of the key priorities of state policy, and within this framework, the role of the preventive inspector is of crucial importance. In modern society, ensuring public safety, maintaining social stability, and protecting citizens' rights largely depend on the effectiveness of preventive and control activities carried out by such inspectors. Their main responsibilities include identifying potential risks, preventing criminal acts before they occur, and implementing preventive measures in collaboration with communities, educational institutions, and public organizations. In recent years, Uzbekistan has undertaken significant reforms to improve its crime prevention system. As part of these reforms, enhancing the control and supervision functions of preventive inspectors has become increasingly relevant. Improving such activities does not merely mean strengthening administrative measures — it also involves addressing the root social causes of offenses, improving citizens' legal awareness, and developing individualized prevention strategies for at-risk individuals. The inspector's work requires an integrated approach that unites legal, organizational, social, and psychological aspects. Digital transformation plays a particularly vital role here: implementing data-driven monitoring, creating unified databases, and introducing “smart control” systems significantly enhance effectiveness. The preventive inspector must act not only as a supervisor but also as an analyst, consultant, and leader within the local community. Moreover, strengthening cooperation with neighborhood committees, families, and civil society institutions is essential for identifying and eliminating the underlying causes of unlawful behavior. Raising public legal consciousness and fostering a law-abiding culture—especially among young people—are among the most effective strategies. Therefore, improving the control activities of preventive inspectors requires a comprehensive approach that integrates legal expertise, information technology, and social psychology.*

KIRISH

Huquqbuzarliklarning oldini olish masalasi har bir demokratik davlatda ijtimoiy barqarorlik va huquq-tartibotning asosiy kafolatlaridan biri hisoblanadi. Mamlakatimizda amalga oshirilayotgan huquqiy islohotlarning markazida fuqarolarning xavfsizligi, ularning huquq va erkinliklarini himoya qilish, jamiyatda qonun ustuvorligini ta'minlash masalalari turadi. Shu nuqtai nazardan, profilaktika inspektorlari faoliyati davlat va jamiyat hayotida beqiyos ahamiyat kasb etadi. Ularning kundalik mehnati, asosan, jinoyatchilikni erta aniqlash, huquqbuzarliklarning sabab va sharoitlarini bartaraf etish, fuqarolarning huquqiy ongi va madaniyatini oshirishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni amalga oshirish bilan bevosita bog'liqdir. Huquqbuzarliklarning oldini olish tizimining samaradorligi, eng avvalo, profilaktika inspektorlarining nazorat faoliyatini to'g'ri tashkil etish va uni doimiy takomillashtirib borish bilan belgilanadi. Chunki nazorat faoliyati — bu faqatgina

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Oktyabr, 2025-yil

huquqbuzarlik sodir bo‘lgach, unga nisbatan chora ko‘rish emas, balki uni oldindan bashorat qilish, ijtimoiy xavfli holatlarning oldini olish, aholi orasida huquqiy tarbiya va ogohlikni oshirish jarayonidir. Profilaktika inspektorlari tomonidan olib borilayotgan nazorat faoliyatining asosiy maqsadi — jinoyatchilikka olib keluvchi sabablarni erta aniqlash va bartaraf etish orqali jamiyatda barqaror huquqiy muhit yaratishdan iborat. Bugungi globallashuv sharoitida jinoyatchilikning shakl va usullari tobora murakkablashib bormoqda. Yangi texnologiyalar, ijtimoiy tarmoqlar, axborot oqimlarining tezligi ham huquqbuzarliklarning yangi turlarini keltirib chiqarmoqda. Shu boisdan, profilaktika inspektorlari o‘z faoliyatida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiyalaridan, raqamli monitoring tizimlaridan va tahliliy dasturlardan keng foydalanishlari zarur. Ayniqsa, “raqamli nazorat” mexanizmlarini joriy etish ularning ish samaradorligini oshiradi, vaqt va resurslarni tejaydi, eng muhimi — xavf guruhidagi shaxslarni erta aniqlash imkonini beradi. Nazorat faoliyatini takomillashtirishda yana bir muhim omil — bu profilaktika inspektorlarining huquqiy savodxonligini, psixologik tayyorgarligini va kasbiy mahoratini doimiy ravishda oshirib borishdir. Chunki huquqbuzarliklarning oldini olishda har bir so‘z, har bir yondashuv muhim rol o‘ynaydi. Inspektorning fuqarolar bilan muloqoti, ularning ishonchini qozonish qobiliyati, muammolarni eshitish va tahlil qilish mahorati samarali nazoratning garovidir. Shu sababdan, ularning malakasini oshirish, yangi metodlarni o‘rgatish va amaliy tajriba almashish tizimini takomillashtirish hozirgi davr talabi hisoblanadi. Profilaktika faoliyatining samarali bo‘lishi, shuningdek, mahalla tizimi, ta’lim muassasalari, fuqarolik jamiyati institutlari, yoshlar tashkilotlari va ommaviy axborot vositalari bilan hamkorlikni mustahkamlashni talab etadi. Chunki huquqbuzarliklarning ildizi ko‘pincha ijtimoiy, oilaviy va iqtisodiy omillar bilan bog‘liq bo‘ladi. Shuning uchun bunday holatlarni bartaraf etish faqatgina huquqni muhofaza qiluvchi organlarning emas, balki butun jamiyatning umumiy vazifasidir. Profilaktika inspektori aynan shu tizimlarning o‘zaro aloqadorligini muvofiqlashtiruvchi markaziy shaxs sifatida faoliyat yuritadi. Huquqbuzarliklarning oldini olish jarayonida profilaktika inspektori nafaqat nazoratchi, balki tahlilchi, maslahat beruvchi va tarbiyachi sifatida ham ishtirok etadi. Ularning faoliyati fuqarolarning huquqiy madaniyatini oshirish, yoshlarni yot g‘oyalardan himoya qilish, oilalarda ijtimoiy muammolarni erta aniqlash kabi yo‘nalishlarni ham o‘z ichiga oladi. Shu sababli nazorat faoliyatini takomillashtirish jarayoni kompleks yondashuvni, ya’ni huquqiy, tashkiliy, psixologik va texnologik jihatlarning uyg‘unligini taqozo etadi. Shuningdek, bugungi kunda profilaktika inspektorlari faoliyatiga oid qonunchilikni takomillashtirish, ularning vakolatlarini aniq belgilash, ish yuklamasini optimallashtirish va mehnat sharoitlarini yaxshilash ham dolzarb masalalardandir. Chunki samarali nazorat faqatgina malakali kadrlar, mustahkam huquqiy asos va zamonaviy infratuzilma mavjud bo‘lgandagina natija beradi. Shu maqsadda, davlat siyosati darajasida “inson qadri uchun” tamoyili asosida profilaktika tizimini insonparvarlik, hamkorlik va ochiqlik ruhida tashkil etish muhim ahamiyat kasb etadi. Kirish qismi sifatida, ushbu mavzuning dolzarbligi shundan iboratki, jinoyatchilikning ijtimoiy oqibatlarini nafaqat huquqiy, balki ma’naviy, iqtisodiy va psixologik sohalarga ham salbiy ta’sir ko‘rsatadi. Shu bois,

huquqbuzarliklarning oldini olish tizimini takomillashtirish orqali jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikni ta’minlash, aholining qonuniy manfaatlarini himoya qilish, tinchlik va osoyishtalik muhitini yaratish eng muhim strategik vazifalardan biri hisoblanadi.

ASOSIY QISM

Huquqbuzarliklarning oldini olishda profilaktika inspektorining nazorat faoliyatini takomillashtirish zamonaviy ijtimoiy boshqaruv tizimining eng muhim yo‘nalishlaridan biri hisoblanadi. Chunki huquqbuzarlik sodir bo‘lgach, unga nisbatan choralar ko‘rishdan ko‘ra, uni oldindan aniqlash va bartaraf etish ancha samarali hisoblanadi. Shu sababli, profilaktika inspektorining asosiy vazifasi nafaqat mavjud qonunbuzarliklarni aniqlash, balki ularning paydo bo‘lishiga olib keluvchi sabab va sharoitlarni erta o‘rganish, ijtimoiy xavfli holatlarni bartaraf etishdan iboratdir. Profilaktika inspektorlari faoliyati O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining farmonlari, Vazirlar Mahkamasining qarorlari va Ichki ishlar vazirligi tomonidan tasdiqlangan normativ-huquqiy hujjatlar asosida amalga oshiriladi. “Huquqbuzarliklar profilaktikasi to‘g‘risida”gi qonun profilaktika faoliyatining huquqiy poydevorini yaratib, unda inspektorlarning vakolatlari, mas’uliyatlari va nazorat mexanizmlari aniq belgilangan. Shu huquqiy asos profilaktika faoliyatining barqarorligini, tizimlilik va izchilligini ta’minlaydi. Biroq amaliyot shuni ko‘rsatadiki, nazorat faoliyatining samaradorligi ko‘p jihatdan inspektorning kasbiy mahorati, psixologik tayyorgarligi, ma’lumotlardan foydalanish ko‘nikmalari hamda jamoatchilik bilan ishlash madaniyatiga bog‘liq. Shu nuqtai nazardan, bugungi kunda profilaktika inspektorlari faoliyatini takomillashtirishning bir nechta yo‘nalishlarini ajratib ko‘rsatish mumkin.

1. Huquqiy asoslarni takomillashtirish

Avvalo, nazorat faoliyatining huquqiy bazasini mustahkamlash muhim. Profilaktika inspektorining vakolat doirasi, javobgarligi, hamkorlik mexanizmlari aniq belgilangan bo‘lishi zarur. Shuningdek, jinoyat profilaktikasi va ma’muriy nazorat o‘rtasidagi farqni huquqiy jihatdan aniq belgilash amaliyotdagi chalkashliklarning oldini oladi. Yangi tahrirdagi qonun va me’yoriy hujjatlar profilaktika faoliyatini zamonaviy sharoitlarga moslashtirishga xizmat qiladi. Huquqiy asoslarning takomillashuvi inspektorga o‘z faoliyatida mustaqil qaror qabul qilish, holatlarga individual yondashish, fuqarolarning manfaatlarini himoya qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, huquqni muhofaza qiluvchi boshqa organlar bilan o‘zaro axborot almashish, tezkor choralar ko‘rish mexanizmlari ham qonun bilan mustahkamlab borilishi lozim.

2. Axborot texnologiyalarini joriy etish

Bugungi raqamli davrda nazorat faoliyatining samaradorligini oshirishda axborot texnologiyalarining roli beqiyosdir. Profilaktika inspektorlari faoliyatiga “raqamli nazorat” tizimini joriy etish, jinoyat va huquqbuzarliklar to‘g‘risidagi ma’lumotlarni yagona elektron bazada saqlash, avtomatik tahlil qilish imkonini beradi. Masalan, mahalla hududida ro‘yxatda turgan xavf guruhidagi shaxslar, ijtimoiy muammolarga ega oilalar, muqaddam sudlangan fuqarolar haqidagi ma’lumotlar elektron tizimda jamlanib, tahlil qilinsa, inspektor o‘z hududidagi vaziyatni aniq va real vaqt rejimida kuzatib borishi mumkin. Bu esa, profilaktik tadbirlarni manzilli tashkil etish va resurslarni to‘g‘ri taqsimlash imkonini

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Oktyabr, 2025-yil

beradi. Axborot texnologiyalarini joriy etish, shuningdek, fuqarolar bilan onlayn aloqa oʻrnatish, murojaatlarni elektron tarzda qabul qilish, masofaviy maslahat berish kabi zamonaviy yondashuvlarni ham oʻz ichiga oladi. Natijada, inspektor faoliyati shaffoflashadi, jamoatchilik ishonchi ortadi va nazorat jarayoni yanada ochiq boʻladi.

3. Kasbiy malaka va psixologik tayyorgarlikni oshirish

Profilaktika inspektorlari nafaqat huquqiy bilimlarga ega boʻlishi, balki inson psixologiyasini chuqur tushunishi kerak. Chunki ularning faoliyati bevosita turli toifadagi fuqarolar — voyaga yetmaganlar, jinoyat sodir etgan shaxslar, oilaviy nizoga uchraganlar yoki ijtimoiy muammoga duch kelgan odamlar bilan muloqot qilishni talab etadi. Shu sababli, ularning psixologik barqarorligi, muloqot madaniyati, murosaga chaqirish va ishonchni mustahkamlash koʻnikmalari muhim oʻrin tutadi. Ichki ishlar organlari tizimida profilaktika inspektorlari uchun doimiy oʻquv kurslari, malaka oshirish dasturlari, amaliy seminarlar tashkil etilishi shart. Bu jarayon ularning tajribasini boyitadi, yangi yondashuvlarni oʻrganishga imkon beradi.

4. Jamoatchilik va mahalla bilan hamkorlikni mustahkamlash

Huquqbuzarliklarning oldini olishda jamiyatning oʻzi faol ishtirok etmasa, hech bir nazorat tizimi yetarlicha samarali boʻla olmaydi. Shu bois, profilaktika inspektori mahalla fuqarolar yigʻini raisi, yoshlar yetakchisi, xotin-qizlar faollari, maktab maʼmuriyati va nodavlat tashkilotlar bilan doimiy aloqada boʻlishi kerak.

Jamoatchilik nazoratini kuchaytirish, aholini huquqbuzarliklarga befarq boʻlmaslik ruhida tarbiyalash — bu ham nazorat faoliyatining bir qismidir. Ayniqsa, yoshlar orasida huquqbuzarliklarning oldini olishda sport, madaniyat, ijtimoiy loyihalar orqali ularni faol hayotga jalb etish muhim ahamiyatga ega. Mahalla tizimi bilan samarali hamkorlik inspektorga har bir oilaning ijtimoiy ahvolini chuqur bilish, xavfli holatlarni erta aniqlash va zarur yordamni oʻz vaqtida koʻrsatish imkonini beradi. Shu tarzda, nazorat faoliyati insonparvarlik tamoyillariga asoslanadi va jamiyatda ishonch muhitini yaratadi.

5. Nazorat faoliyatida tahliliy yondashuvni kuchaytirish

Har qanday nazorat tizimi faqat faktlarga tayanib ishlasa, uning natijasi qisqa muddatli boʻladi. Shu bois, profilaktika inspektorlari faoliyatida tahliliy fikrlash, maʼlumotlarni chuqur oʻrganish, ularni statistik tahlil qilish, sabablarga kompleks yondashish juda muhimdir. Masalan, jinoyatchilik yoki maʼmuriy huquqbuzarliklar sonining oshishi ortida iqtisodiy, oilaviy, psixologik yoki tarbiyaviy muammolar yotgan boʻlishi mumkin. Tahliliy yondashuv orqali bu omillarni aniqlash, ularning ildizini bartaraf etish inspektorning asosiy maqsadidir. Shu yoʻl bilan nazorat faoliyati faqat nazorat emas, balki ijtimoiy diagnostika, muammoni aniqlash va yechim topish jarayoniga aylanadi.

XULOSA

Huquqbuzarliklarning oldini olish masalasi har qanday jamiyat uchun muhim ijtimoiy, huquqiy va maʼnaviy vazifalardan biridir. Bu jarayonning markazida esa, albatta, profilaktika inspektorlarining faoliyati turadi. Chunki ular bevosita aholining ichida, mahallalarda, ijtimoiy muhitda ishlaydi va jinoyatchilikning ildiz sabablarini aniqlash hamda ularni bartaraf etishga qaratilgan kompleks chora-tadbirlarni amalga oshiradi. Shu

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Oktyabr, 2025-yil

bois, profilaktika inspektorining nazorat faoliyatini takomillashtirish – bu nafaqat ichki ishlar tizimi samaradorligini oshirish, balki butun jamiyatda huquqiy madaniyatni yuksaltirish, barqarorlikni ta’minlash va inson xavfsizligini mustahkamlashning eng muhim omillaridan biridir. Bugungi kunda jamiyat hayotida kechayotgan o’zgarishlar, ijtimoiy tarmoqlarning kengayishi, axborot oqimining tezligi, shuningdek, yoshlar orasida huquqbuzarliklarning yangi shakllarining paydo bo’lishi profilaktika inspektorlari oldiga yanada mas’uliyatli va murakkab vazifalarni qo’yadi. Shu nuqtai nazardan, ularning nazorat faoliyati zamonaviy yondashuvlar asosida qayta ko’rib chiqilishi zarur. Avvalo, inspektorlarning ishini tashkil etishda raqamli texnologiyalardan samarali foydalanish, ma’lumotlar bazalarini integratsiyalash, xavf guruhidagi shaxslarni avtomatik tarzda aniqlash va tahlil qilish imkonini beruvchi axborot tizimlarini keng joriy etish zarur. Bu yo’nalishdagi ishlar so’nggi yillarda sezilarli darajada rivojlanayotgan bo’lsa-da, hali ham takomillashtirishni talab etuvchi jihatlar mavjud. Shuningdek, profilaktika inspektorining nazorat faoliyatini faqat huquqni muhofaza qilish bilan chegaralash to’g’ri bo’lmaydi. Ularning faoliyati kengroq ijtimoiy-ma’naviy mazmunga ega bo’lishi kerak. Chunki huquqbuzarliklarning oldini olishda asosiy omil bu — insonning ongiga, dunyoqarashiga, qadriyatlariga ta’sir etishdir. Shu bois, inspektorlar fuqarolar, ayniqsa, yoshlar bilan bevosita muloqot o’rnatish, ular orasida huquqiy savodxonlikni oshirish, sog’lom turmush tarzini targ’ib qilish kabi masalalarga ham alohida e’tibor qaratishlari kerak. Bunday faoliyat faqatgina ma’muriy chora-tadbirlar bilan emas, balki ijtimoiy hamkorlik orqali, ya’ni mahalla faollari, o’qituvchilar, psixologlar, diniy idoralar vakillari bilan birgalikda amalga oshirilsa, natija yanada samarali bo’ladi. Profilaktika inspektorining faoliyatini takomillashtirishda ularning malakasini oshirish, psixologik tayyorgarligini kuchaytirish ham muhim o’rin tutadi. Chunki har bir holat, har bir shaxs bilan ishlash individual yondashuvni talab qiladi. Shu ma’noda, inspektorlar uchun muntazam o’quv kurslari, treninglar, tajriba almashish dasturlarini tashkil etish zarur. Bu ularning zamonaviy huquqiy, ijtimoiy va texnologik bilimlarini mustahkamlaydi, shuningdek, murakkab vaziyatlarda to’g’ri qaror qabul qilish ko’nikmalarini rivojlantiradi. Nazorat faoliyatining samaradorligini oshirishda yana bir muhim yo’nalish – bu ochiqlik va shaffoflikni ta’minlashdir. Aholi bilan o’zaro ishonchli munosabat o’rnatilmagan joyda samarali profilaktika tizimi mavjud bo’lishi qiyin. Shu bois, profilaktika inspektorining faoliyati jamoatchilik nazorati ostida bo’lishi, ularning faoliyati natijalari muntazam ravishda tahlil etilib, ommaga yetkazilib borilishi lozim. Bu, o’z navbatida, fuqarolarda ishonchni kuchaytiradi va huquqbuzarliklarning oldini olishda davlat bilan jamiyat o’rtasidagi hamkorlikni mustahkamlaydi. Huquqbuzarliklarning oldini olishda innovatsion texnologiyalar, masalan, sun’iy intellekt, big data tahlillari, monitoring dasturlari va statistik prognozlash tizimlaridan foydalanish imkoniyatlarini kengaytirish ham muhim strategik yo’nalishdir. Chunki hozirgi sharoitda jinoyatchilik o’zgaruvchan va moslashuvchan tus olgan. Shu sababli profilaktika inspektorining faoliyati ham tezkor, tahliliy va oldindan ogohlantirishga asoslangan bo’lishi kerak. Shu bilan birga, nazorat faoliyatini takomillashtirishda inson huquqlariga rioya etish, fuqarolarning sha’ni va qadr-qimmatini

“ZAMONAVIY DUNYODA SUN’IY IDROKNING RIVOJLANISHI: YANGI DAVR MUAMMOLARI VA YANGI YECHIMLAR JURNALI”

30-Oktyabr, 2025-yil

hurmat qilish eng ustuvor tamoyil bo‘lishi lozim. Har qanday profilaktik chora insonning asosiy huquqlari bilan uyg‘unlikda amalga oshirilsa, bu tizimga nisbatan ishonch ortadi, profilaktika inspektorining obro‘si oshadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Karimov, I.A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma’naviyat, 2008.
2. Mirziyoyev, Sh.M. Xalqimizning roziligi – bizning faoliyatimizga berilgan eng oliy baho. – Toshkent: O‘zbekiston, 2020.
3. Qodirov, B. va boshqalar. Huquqbuzarliklarning oldini olish tizimini boshqarish mexanizmlari. – Toshkent: TDYuI nashriyoti, 2021.
4. Rahmonov, A. Ichki ishlar organlari faoliyatida zamonaviy boshqaruv yondashuvlari. – Toshkent: IIV Akademiyasi, 2020.